

АНОТАЦІЯ

Харів Галина Богданівна. Мовні засоби репрезентації співчуття у жанрі інтернет-коментаря у німецькій мові. Дипломна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти. На правах рукопису. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Івано Франківськ, 2025.

Дана дипломна робота присвячена дослідженню мовних засобів репрезентації співчуття в німецькомовному інтернет-дискурсі на матеріалі коментарів з різних онлайн-платформ. У роботі розглянуто емоційно-когнітивні характеристики співчуття, специфіку інтернет-дискурсу як сучасного комунікативного середовища та жанрові особливості інтернет-коментаря.

Особливу увагу приділено аналізу лексико-стилістичних, синтаксичних, фразеологічних і невербальних засобів, що використовуються для вираження співчуття в текстовій онлайн-комунікації. Також досліджено прагматичні та контекстуальні механізми реалізації співчуття в коментарях, зокрема залежність емпатійних висловлювань від комунікативної ситуації, особливості взаємодії між коментаторами та типові форми адресації. Аналіз базується на матеріалі німецькомовних блогів, форумів, соціальних мереж і мікроблогів (Zeit Online, Twitter/X, gutefrage.net, Facebook, Instagram тощо).

Результати дослідження можуть бути використані в курсах лінгвістичної прагматики, комунікативної лінгвістики, стилістики, соціолінгвістики та інтернет-комунікації. Робота сприяє глибшому розумінню механізмів мовної й паравербальної репрезентації співчуття в цифровому середовищі та висвітлює роль мовних засобів у формуванні емоційної підтримки в онлайн-взаємодії.

Ключові слова: співчуття, інтернет-дискурс, інтернет-коментар, емпатія, лексичні засоби, фразеологізми, невербальні елементи, прагматика, онлайн-комунікація.

ZUSAMMENFASSUNG

Die vorliegende Diplomarbeit ist der Untersuchung sprachlicher Mittel zur Repräsentation von Mitgefühl im deutschsprachigen Internetdiskurs auf der Grundlage von Kommentaren verschiedener Online-Plattformen gewidmet. In der Arbeit werden die emotional-kognitiven Eigenschaften des Mitgefühls, die Spezifik des Internetdiskurses als modernes Kommunikationsumfeld sowie die genretypischen Merkmale des Internetkommentars betrachtet.

Besondere Aufmerksamkeit gilt der Analyse lexikalisch-stilistischer, syntaktischer, phraseologischer und nichtverbaler Mittel, die zur Expression von Mitgefühl in textbasierter Online-Kommunikation eingesetzt werden. Zudem werden pragmatische und kontextuelle Mechanismen der Realisierung von Mitgefühlsäußerungen untersucht, darunter die Abhängigkeit empathischer Formulierungen von der Kommunikationssituation, die Besonderheiten der Interaktion zwischen Kommentierenden sowie typische Formen der Adressierung. Die Analyse basiert auf Material aus deutschsprachigen Blogs, Foren, sozialen Netzwerken und Mikroblogs (Zeit Online, Twitter/X, gutefrage.net, Facebook, Instagram u. a.).

Die Forschungsergebnisse können in Kursen der linguistischen Pragmatik, Kommunikationslinguistik, Stilistik, Soziolinguistik und Internetkommunikation verwendet werden. Die Arbeit trägt zu einem vertieften Verständnis der sprachlichen und paraverbalen Repräsentation von Mitgefühl im digitalen Umfeld bei und beleuchtet die Rolle sprachlicher Mittel bei der Gestaltung emotionaler Unterstützung in der Online-Interaktion.

Schlagwörter: Mitgefühl, Internetdiskurs, Internetkommentar, Empathie, lexikalische Mittel, Phraseologismen, nonverbale Elemente, Pragmatik, Online-Kommunikation.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПІВЧУТТЯ ТА ЙОГО РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ У ЖАНРІ ІНТЕРНЕТ-КОМЕНТАРЯ	10
1.1. Емоційно-когнітивні характеристики вираження співчуття	10
1.2. Інтернет-дискурс: особливості формування і функціонування	18
1.3. Інтернет-коментар як жанр інтернет-комунікації	23
1.4. Вербальні та невербальні способи вираження співчуття в онлайн-комунікації	30
Висновки до Розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ СПІВЧУТТЯ В НІМЕЦЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ	38
2.1. Лексико-стилістичні засоби	38
2.2. Синтаксичні структури	46
2.3. Фразеологічні засоби і кліше	54
2.4. Невербальні засоби у текстовому середовищі	62
Висновки до Розділу 2	69
РОЗДІЛ 3. ПРАГМАТИЧНИЙ І КОНТЕКСТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СПІВЧУТТЯ В ІНТЕРНЕТ-КОМЕНТАРЯХ	71
3.1. Контекстуальна залежність вираження співчуття	71
3.2. Прагматичні та комунікативні особливості взаємодії коментаторів	82
3.3. Форми адресації співчуття	90
Висновки до Розділу 3	97
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	102

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасні технології змінили способи міжособистісної комунікації, зокрема в інтернет-просторі. Швидке зростання популярності соціальних мереж, форумів, блогів та коментарів як основного інструменту для вираження думок, емоцій та реакцій на різні події дає змогу виявити важливі соціокультурні процеси. Інтернет-коментарі стали ефективним засобом для швидкого обміну думками та переживаннями, тому вони вимагають особливої уваги з точки зору їх мовного оформлення. Враховуючи різноманіття стилістичних особливостей, лексичних засобів та граматичних конструкцій, що використовуються в інтернет-просторі, дослідження мовних засобів репрезентації співчуття набуває особливої актуальності.

Співчуття є важливою складовою емоційної підтримки, яка допомагає людині відчувати себе зрозумілою і підтриманою в моменти складних життєвих ситуацій. Це почуття, яке проявляється не лише через слова, а й через невербальні сигнали, може мати суттєвий вплив на емоційний стан особи. У контексті інтернет-спілкування важливим є правильне використання мовних засобів для вираження співчуття, оскільки через текст важко передати ті емоції, які можна відчувати в особистій комунікації. Зокрема, важливим є розуміння того, як різні мовні конструкції можуть впливати на співрозмовника, передаючи емоційний контекст підтримки чи відсутності співчуття.

Дослідження мовних засобів вираження співчуття у жанрі інтернет-коментаря дозволяє краще зрозуміти, як люди передають свої емоції та як ці емоції сприймаються іншими. Це питання особливо важливе у світлі глобалізації та змішаних культур, де різні соціальні групи можуть мати різні стандарти та норми комунікації. Виявлення таких особливостей у німецькомовному інтернет-середовищі дозволяє дослідити взаємозв'язок між мовними засобами і культурними відмінностями в сприйнятті емоцій та співчуття. У багатьох випадках користувачі Інтернету звертаються до певних культурних стереотипів або мовних норм для того, щоб створити атмосферу емоційної підтримки в коментарях. Важливим аспектом є також функціонування різних форм

невербальних засобів комунікації, таких як смайлики, меми, емодзі та інші графічні елементи, які відіграють важливу роль у передачі емоційного контексту.

Дослідженням даної теми займалися ряд учених, зокрема Галаган В. Я., який розглядав амбівалентність емотивів у сучасній німецькій мові (2007), Потенко Л.О., що досліджував репрезентації категорії емотивності в художньо-публіцистичних текстах (на матеріалі німецьких фразеологічних дериват) (2011), а також Фіялка С., яка зосереджувалася на інтернет-коментарях в системі масової комунікації (2015). Важливим є також дослідження емпатійної взаємодії як необхідного фактору розвитку самостійної особистості, яке здійснила Кайріс О. Д. (1998), та психолінгвістичні маркери мовлення осіб у різних емоційно-психічних станах, що розглянуті в роботі Одінцови А. М. (2017). Засєкина Л. В. і Засєкин С. В. у своїй роботі «Психолінгвістична діагностика» (2008) аналізують мовні аспекти емоційних реакцій, а Корнійко І. (2000) зосереджується на формах звертання як засобах управління комунікативним процесом. Також значний внесок у порівняння емоційних виразів у різних мовах зробив Ігнатенко Д. Є. (2017), досліджуючи інтенсивність вияву позитивних емоцій у фразеологізмах англійської, німецької та української мов. Кемінь У. В. (2020) розглядає терміни «емоція», «емоційність» та «емотивність» і їхні відмінності, що має велике значення для розуміння емоційних аспектів у мовній комунікації.

Об'єкт дослідження: Об'єктом дослідження є інтернет-коментарі на німецькомовних платформах.

Предметом дослідження є мовні засоби, що використовуються для репрезентації співчуття в інтернет-коментарях на німецькомовних платформах.

Мета дослідження аналіз мовних засобів репрезентації співчуття у жанрі інтернет-коментаря в німецькій мові, а також вивчення того, як ці засоби сприяють формуванню емоційного зв'язку та підтримки у комунікації.

Висвітлення поставленої мети зумовило розкриття таких **завдань** дослідження:

- Охарактеризувати емотивну функцію та лінгвокогнітивні аспекти співчуття;

- Надати характеристику та описати специфіку мовного жанру «співчуття»;
- Дослідити інтернет-дискурс: особливості формування і функціонування;
- Описати інтернет-коментар як жанр інтернет-комунікації;
- Розглянути вербальні та невербальні способи вираження співчуття в онлайн-комунікації.
- Дослідити лексичні засоби;
- Обґрунтувати синтаксичні структури, фразеологічні засоби і кліше та невербальні засоби у текстовому середовищі;
- Проаналізувати контекстуальну залежність вираження співчуття;
- Провести аналіз взаємодії коментаторів;
- Дослідити форми адресації співчуття.

Для досягнення мети дослідження було використано кілька **методів**, серед яких описовий метод застосовано для виокремлення та систематизації мовних засобів репрезентації співчуття; контекстуальний і лінгвостилістичний аналізи використано для визначення особливостей функціонування лексичних, фразеологічних та синтаксичних конструкцій у коментарях; лінгвопрагматичний аналіз дав змогу простежити комунікативні наміри авторів та специфіку емоційної взаємодії в інтернет-дискурсі.

Теоретичне значення дослідження полягає в розширенні розуміння механізмів вираження співчуття в мовній практиці, зокрема в контексті інтернет-комунікації. Дослідження сприяє розвитку теорії емоційної підтримки в мовознавстві, додаючи нові аспекти до розуміння мовних засобів, що сприяють встановленню емоційних зв'язків у цифровому середовищі. Воно також поглиблює знання про взаємозв'язок культури, соціальних норм і мови у комунікаційних процесах, а також розкриває важливі аспекти мовного вираження співчуття в контексті сучасних комунікаційних практик.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що результати аналізу мовних засобів вираження співчуття в інтернет-коментарях можуть бути використані для покращення комунікації в онлайн-просторі. Це може допомогти розробити рекомендації щодо більш ефективного вираження емоційної

підтримки в соціальних мережах, форумах та інших платформах, що сприятиме кращому взаєморозумінню між користувачами. Крім того, знання про те, як співчуття передається через текст, може бути корисним для фахівців, які працюють у сфері комунікацій, психології, а також для організацій, що займаються підтримкою користувачів онлайн, таких як психологічні служби чи служби підтримки на сайтах.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження були апробовані на X Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених «Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації» ELLIC-2025 у вигляді тез доповіді на тему «Вербалізація співчуття у німецькій інтернет-комунікації через призму лінгвостилістичних механізмів» (Івано-Франківськ, 2025), на звітній науковій конференції студентів університету за 2025 рік для публікації у збірнику «Еврика-XXVI» у вигляді тез доповіді на тему «Інтернет-комунікація та емпатія: особливості вербалізації співчуття в онлайн-спілкуванні» (Івано-Франківськ, 2025), у статті «Особливості репрезентації співчуття у німецькому інтернет-дискурсі» у науковому збірнику «Актуальні питання гуманітарних наук» (Івано-Франківськ, 2025), а також у I тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у вигляді виступу та наукової роботи на тему «Загальна характеристика співчуття та його репрезентація у жанрі інтернет-коментаря німецької мови».

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, кожен з яких має свої підрозділи та висновки, загальних висновків і списку використаних джерел. У Розділі I досліджуються загальні характеристики співчуття, особливості його емоційно-когнітивного вираження та специфіка репрезентації в жанрі інтернет-коментаря в межах сучасного інтернет-дискурсу. У Розділі II розглядаються основні мовні засоби вираження співчуття в німецькому інтернет-дискурсі, зокрема лексико-стилістичні, синтаксичні та фразеологічні елементи, а також способи передачі невербальних сигналів у текстовому форматі. У Розділі III аналізуються прагматичні та контекстуальні особливості реалізації співчуття в інтернет-коментарях, включно з залежністю

від ситуації, комунікативною взаємодією між користувачами та типовими формами адресації. За обсягом робота складається з 117 с., з яких 91 с. основного матеріалу. Список використаної літератури містить 149 джерел, серед яких 63 джерела наукової літератури та 86 джерел емпіричного матеріалу, з яких 49 є ілюстративним.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідження, присвячене вивченню мовних, прагматичних та культурних механізмів передачі емпатії в німецькому інтернет-дискурсі, показує, що співчуття в цифровому просторі стало самостійним лінгвістичним і соціальним феноменом. Аналіз дозволяє зрозуміти, що цифрова комунікація не тільки породжує нові форми вираження, але й спричиняє фундаментальні зміни у сприйнятті, структурі та функції емпатичної взаємодії.

У центрі уваги знаходиться усвідомлення того, що мова в Інтернеті не тільки передає інформацію, але й виступає інструментом емоційної та соціальної координації. Емпатія в цифровому дискурсі виникає завдяки взаємодії мовних, символічних і контекстуальних рівнів, баланс яких визначає ефективність і автентичність проявів співчуття. При цьому виявляється, що онлайн-комунікація зумовлює нове розуміння емоційної підтримки, яке базується на спільній увазі, соціальному резонансі та свідомій участі.

Дослідницький процес показав, що цифрові форми комунікації породжують гібридні структури, в яких традиційні моделі співчуття поєднуються з інноваційними засобами вираження. Ця гібридність відображає зміни суспільних цінностей, норм комунікації та культурних практик. Емпатія виявляється стабільним, але водночас адаптивним фактором, який пристосовується до нових медійних умов, не втрачаючи своєї етичної та емоційної функції. У цьому контексті стає зрозуміло, що онлайн-співпереживання – це не просто поверхнева реакція, а вираз соціальної відповідальності та культурної приналежності в глобалізованому комунікаційному просторі.

Особливе значення має роль цифрової емпатії як елемента, що об'єднує суспільство в умовах його все більшої медіатизації. Вона сприяє встановленню емоційної близькості на відстані та обміну колективним досвідом. Водночас виявляється необхідність свідомого осмислення меж і ризиків віртуальної емпатії, особливо в контексті публічної комунікації та соціальної відповідальності.

Методологічно ця робота сприяє подальшому розвитку лінгвістичних досліджень емоцій, поглиблюючи зв'язок між мовою, контекстом і соціальною дією. Інтеграція прагматичних, когнітивних та дискурсоаналітичних підходів показує, що емпатію як комунікативне явище можна повністю зрозуміти лише у взаємодії мовної форми, ситуативного контексту та культурної інтерпретації. Ця теоретична перспектива відкриває нові можливості для міждисциплінарних досліджень, що поєднують лінгвістику, психологію, комунікативістику та культурологію.

Практичне значення дослідження полягає в розширенні розуміння емпатії в цифрову епоху. Результати можуть сприяти розробці стратегій етично відповідальної онлайн-комунікації, викладання мов, а також досліджень у сфері медіа та міжкультурності. Крім того, робота показує, що свідоме формування мови може бути ефективним засобом для сприяння емпатії, толерантності та взаєморозумінню в цифровому просторі.

В цілому, ця робота робить важливий внесок у міждисциплінарне розуміння мови, емоцій та цифрової культури. Вона показує, що дослідження емпатичної комунікації не тільки сприяє формуванню лінгвістичної теорії, але й забезпечує практичну основу для формування людських відносин у світі, що стає дедалі більш віртуалізованим.